

Pawlusyň rimlilere haty

Giriş

Pawlusyň rimlilere haty Rim şäherindäki imanlylar ýygnagyna ýazylandyr. Bu ýygnagyň agzalarynyň arasynda diňe ýahudylar däl, eýsem beýleki milletleriň hem wekilleri bardy. Şu hatyň ýazylan döwründe Pawlus Rime gitmegi ýüregine düwüpdü. Ol bu haty Rimdäki imanlylary özi we wagyz edýän Hoş Habarynyň taglymaty bilen tanyşdyrmak üçin ýazýar. Resul Pawlus Isa Mesih baradaky Hoş Habary Ispaniýada hem wagyz etmek üçin Rimdäki imanlylaryň goldawyna mätäçdigini öz hatynda agzaýar.

Pawlus özüniň heniz tanamaýan adamlaryna hat ýazyp, olara Isa Mesih we iman baradaky taglymatyň

asyl manysyny, Hudaýyň halas edişini düşündirýär. Hatyň esasy pikiri şeýle sözlemde jemlenendir: «*Hoş Habar Hudaýyň adamlary aklaýandygyny aýan edýär. Ol iman edýänleri, hawa, diňe iman edýänleri aklaýar*» (1:17).

Bulardan başga-da, Pawlus ýahudylar bilen beýleki milletleriň özara gatnaşyklary, mesihiler bilen häkimiýet ýolbaşçylarynyň (13:1-7) gatnaşyklary barada köp ýazýar. Resul Pawlus Isa Mesihe iman edýän adamyň durmuşynyň düýpgöter özgerýändigini barada ýazýar. Ol şeýle adamyň Mukaddes Ruhdan dolýandygyny, durmuşynyň mesihilik söýgüsinden ylhamlanýandygyny aýratyn nygtaýar.

Mazmuny

Salamlar we dogadilegler.....	1:1-17
Hudaýyň önünde hemmeler günälidir.....	1:18–3:20
Hudaý günälileri nädip aklaýar?.....	3:21–4:25
Imanly durmuşda ýaşamak.....	5:1–8:39
Hudaý ysrayyl halkyna tarap öwrülýär.....	9:1–11:36
Mesihiniň Bedenindäki durmuş.....	12:1–15:13
Pawlusyň meýilleşdirýän saparlary we soňky salamlar.....	15:14–16:27

1-nji bap

Salamlar

¹Isa Mesihni guly we resullyga çagyrylyp, Hudaýyň Hoş Habaryny wagyz etmäge saýlanan men Pawlusdan dogaýy salam! ²Hudaý Mukaddes Ýazgylarda Öz pygamberleri arkaly bu Hoş Habary wada berdi. ³Bu Hoş Habar Hudaýyň Ogly ^a Isa Mesih hakdadyr. Ol ynsan tebigaty boýunça Dawudyň neslindendi. ⁴Hudaý Rebbimiz Isa Mesih ölümünden direldip, Ony Mukaddes Ruhdan doldurdy. Şeýdip, Onuň Hudaýyň gudratly Ogludygý tassyklandy. ⁵Hudaý maňa Isa Mesih arkaly merhemet berip, resullyga saýlady. Ol muny ähli milletleriň Hudaýa iman getirip, Oňa tabyn bolmagy, Isa Mesihni adynyň şöhratlanmagy üçin etdi. ⁶Siz hem Isa Mesihe degişli bolmaga çagyrylan şol milletleriň arasyndasyňyz. ⁷Men şu hatymy size, Rimdäki doganlaryma ýazýaryn. Hudaý siziň hemmäňizi söýüp, sizi Özüniň halky bolmaga çagyrdy. Goý, Atamyz Hudaýyň we Rebbimiz Isa Mesihni merhemeti we parahatlygy size ýar bolsun!

Pawlus Rimdäki doganlary görmegi küýseýär

⁸Ilki bilen, Isa Mesih arkaly ähliňiz üçin Hudaýyma şükürler edýäriň, sebäbi imanyňyz baradaky habar бүтін дүнйә ýaýrady. ⁹Men Hudaýyň Ogly baradaky Hoş Habary ýaýradyp, Hudaýa jan-tenden hyzmat edýäriň, siziň üçin gije-gündiz dileg edýäriň. Muňa Hudaýyň hut Özi şaýatdyr. ¹⁰Hudaýyň islegine

göra siziň ýanyňyza tizara baryp biler ýaly, Ondan bir ýol açmagyny hemişe sorayaryn. ¹¹Sizi örän göresim gelýär, imanyňyzy berkitjek ruhy peşgeşleri siziň bilen paýlaşsyz gelýär. ¹²Men imanymyz arkaly biri-birimizi ruhlandyrmagymyzy isleýäriň. ¹³Eý, doganlar, şuny bilmegiňizi isleýäriň: men beýleki milletleriň arasynda bolşy ýaly, siziň hem araňyzdaky hyzmatymyň hasylyny göresim geldi. Şoňa görä-de, ýanyňyza barjak bolup, telim gezek synanyşdym. Emma şu wagta çenli ýanyňyza baryp bilmedim. ¹⁴Men medeniýetli ýa-da medeniýetsiz, sowatly ýa-da sowatsyz adamlara, garaz, hemmelere Hoş Habary wagyz etmäge borçludyr. ¹⁵Şonuň üçin-de, size, Rimdäkilere hem Hoş Habary wagyz etmegi küýseýäriň.

Hudaýyň gahar-gazaby

¹⁶Men bu Hoş Habary wagyz etmekden utanmaýaryn, sebäbi ol Hudaýyň güýjüdür. Hudaý bu Hoş Habar arkaly her bir iman edeni: ilki bilen ýahudylary, soňra ýahudy dälleri halas edýär. ¹⁷Hoş Habar Hudaýyň adamlary aklaýandygyny aýan edýär. Ol iman edýänleri, hawa, diňe iman edýänleri aklaýar. Çünki Mukaddes Ýazgylarda: «Dogruçyl iman bilen ýaşar» diýip ýazlygydyr. ¹⁸Ýamanlyklary bilen hakykaty bökdeýän adamlaryň hudaýsyzlygyna we ýamanlygyna garşy Hudaý Öz gahar-gazabyny gökden aýan edýär. ¹⁹Bu adamlara Hudaý hakda bilip bolýan zatlar mälimdir, sebäbi Hudaýyň Özi bulary olara mese-mälim etdi. ²⁰Hudaýyň göze görünmeýän häsiýetleri: ebedi gudraty

^a **1:3 Hudaýyň Ogly** – Köne Ähtde bu at patyşalar üçin ulanylýardy. Täze Ähtde bolsa bu at Hudaý tarapyndan saýlanyp-seçilen diýmegi aňladýar. Sözlüğe seret.

we hak Hudaýdygy dünýä ýaradylaly bäri Onuň ýaradan zatlaryndan mese-mälim görünýändir. Şoňa görä-de, adamlaryň: «Hudaý hakda bilmeýäris» diýmäge hiç tutarygy ýokdur. ²¹Olar Hudaý hakda bilseler-de, Ony Hudaý hökmünde şöhratlandyrmadylar, Oňa şükür etmediler. Tersine, boş pikirlere ulaşyp, ýüreklerini tümlük gaplady. ²²Olar özlerini akylyly saýyp, akmak boldular, ²³baky Hudaýa sežde etmän, pany adamyň, guşlaryň we süýrenijileriň keşbindäki butlara sežde etdiler. ²⁴Şonuň üçin Hudaý olary ýürekleriniň günäli höwesleriniň eden-etdiligine tabşyrdy. Şu sebäpden olar biri-biriniň bedenlerini haýasyz işleri bilen wejera etdiler. ²⁵Olar Hudaý baradaky hakykaty galp zatlara çalyşdylar. Ýaradana däl-de, ýaradylan zatlara sežde we hyzmat etdiler. Emma baky şöhrata diňe Ýaradan mynasypdyr. Omyň! ²⁶Hawa, olar hakykaty ret edensoňlar, Hudaý olary özleriniň wejera höweslerine tabşyrdy. Hatda aýallar hem tebigy jyns gatnaşygyny ret etdiler. Olar tebigy bolmadyk jyns gatnaşyklara yüz urup, biri-birleri bilen ýatyp turýarlar. ²⁷Şonuň ýaly, erkekler hem aýal bilen jyns gatnaşygyny terk edip, biri-birine bolan meýil heserine ýanýarlar. Erkekler erkekler bilen ryswalyk edip, öz azgynlyklaryna laýyk jeza alýarlar. ²⁸Bu adamlar Hudaýy tanamalydyr öýtmədiler. Şoňa görä-de, Hudaý olary azgyn höweslerine tabşyryp, edilmesiz zatlary etmeklerine ýol berdi. ²⁹Olaryň kalby her tüýsli ýamanlykdan ^a, adalatsyzlykdan, açgözlükden we azgynlykdan doludyr. Olar görüp, ganhor, dawaçyl, ýalançy we betpäldir. Olar gepçi, ³⁰töhmətçi, tekepbir,

öwünjeň bolup, Hudaýy ýigrenýärler, ýamanlyk etmegiň her tüýsli ýollaryny tapýarlar, ata-enelerine gulak asmaýarlar. ³¹Olar doňýürek, pähimsiz, ähtiýalan we rehimsizdir. ³²Olar Hudaýyň adalatly Kanunyna görä şeýle işleri edýänleriň ölüme mynasypdygyny bilseler-de, öz edýän işlerinde ilerleýärler. Munuň bilen çäklenmän, başgalaryň hem şeýle etmegini oňlaýarlar.

2-nji bap

Hudaýyň adyl hökümi

¹Eý, başgalary ýazgarýan ynsan! Sen kim bolsaň-da, şeýle etmäge asla hakyň ýokdur. Sen başgalary ýazgarmak bilen, öz-özünü ýazgarýansyň. Sebäbi sen özüň-de şeýle günäli işleri edýärsiň-ä! ²Biz şeýle iş edýänleriň Hudaýyň hökümüne duçar boljakdygyny bilýäris. Bu höküm adalatlydyr. ³Sen şeýle işleri edýänleri ýazgarmak bilen, özüň-de şeýle etmeýärsiňmi näme? Heý-de şundan soň Hudaýyň höküminden syparyn öýdýärsiňmi? ⁴Ýa-da sen Hudaýyň çäksiz mähremligine, geçirimliligine, sabyr-takadyna äsgermezlik edýärsiňmi? Onuň mähribanlygynyň seni toba eltýändigine düşünmeýärsiňmi? ⁵Ýöne sen boýnuýogynlyk edip, günäleriňe toba etmän, başyňdan injek gazaby toplaýarsyň. Bu jeza Hudaýyň adyl hökümünüň aýan boljak gününde berler. ⁶Şol gün Hudaý her kime eden işine görä gaytarar. ⁷Hudaýdan şan-şöhrat, hormat we ölmezligi agtaryp, hemişe ýagşylyk edýänlere Ol baky ýaşayşy berer. ⁸Şahsy bähbidini arayanlar, hakykaty ret edip, ýamanlyga eýerýänler bolsa gahar-gazaba duçar bolarlar. ⁹Hudaý

^a **1:29** Käbir golýazmalarda *zynadan* diýen söz hem bar.

ýamanlyk edýän her bir adama: ilki bilen ýahudylara, soňra ýahudy dällere muşakgat we hasrat berer. ¹⁰Ýagşylyk eden her bir adama: ilki bilen ýahudylara, soňra ýahudy dällere şan-şöhret, hormat we rahatlyk berer, ¹¹sebäbi Hudaý ýüz görýän dälidir. ¹²Ýahudy däller Musanyň Kanuny barada bilmeýärler. Emma olar hem Hudaýyň buýruklaryny bozsalar, ölerler. Ýahudylar bolsa Musanyň Kanuny bilýärler. Şoňa görä-de, olar eden günäleri üçin bu Kanuna laýyklykda höküm ediler. ¹³Çünki Hudaýyň huzurynda Musanyň Kanuny diňleýänler däl-de, ony berjaý edýänler aklanýandyr. ¹⁴Musanyň Kanuny ýahudy dällere berilmedi. Ýöne olar tebigy duýgurlygyna eýerip, bu Kanunyň talaplaryny berjaý edenlerinde, Kanuny bilmeseler-de, oňat we erbet işleri saýgarýandyklaryny görkezýärler. ¹⁵Şeýdip, edýän işleri arkaly Kanunyň parzlarynyň öz ýüreklerine ýazylandygyny mälim edýärler. Olaryň wyždanlary hem munuň şeýledigini tassyklaýar, sebäbi öz pikirleri olary kâte aýyplaýar, kâte bolsa aklaýar. ¹⁶Bularyň hemmesi Hudaý adamlaryň ýaşyryn işlerini we pikirlerini Isa Mesih arkaly kazylyk etjek gününde aýan bolar. Bularyň bary wagyz edýän Hoş Habarymda beýan edilendir.

Ýahudylar we Musanyň Kanuny

¹⁷Indi bolsa sen ýahudy barada aýtmakçy: sen özüňi ýahudy saýyp, Musanyň Kanuny bil baglaýarsyň, Hudaýy tanaýandygyna buýsanýarsyň. ¹⁸Sen Hudaýyň islegini we ýagşyny ýamandan saýgarmagy şol Kanundan öwrenýärsiň. ¹⁹⁻²⁰Sen bilimiň we hakykatyň nusgasy bolan Kanuna eýe bolanyň üçin, özüňi körleriň idijisi, tümlükdäkileriň yşygy,

akmaklaryň terbiýeçisi, bilimsizleriň mugallymy hasaplaýarsyň. ²¹Eger şeýle bolsa, onda näme üçin başgalara taglym berip-de, özüňe taglym bermeyärsiň? Ogurlyk etmezligi wagyz edip, näme üçin ogurlyk edýärsiň? ²²Zyna etmezligi wagyz edip, näme üçin zyna edýärsiň? Butlary ýigrenji saýýan bolsaň, näme üçin Öz Hudaýyňa garşy küpür gepleýärsiň? ²³Sen özüňe berlen Kanuna buýsansaň-da, ony bozup, Hudaýyň adyna ysnat getirýärsiň. ²⁴Şoňa görä-de, Mukaddes Ýazgylarda: «Hudaýyň ady başga milletleriň arasynda siz zerarly harlanýar» diýlip ýazylandyr. ²⁵Hawa, sen ýahudy sünnet edilensiň, ýöne sünnet diňe Kanunyň berjaý edilen ýagdaýynda ähmiýetlidir. Emma Kanuny bozýan bolsaň, onda seniň sünnetiň sünnetsizlik bilen des-deňdir. ²⁶Şeýle hem bir sünnetsiz adam Kanunyň parzlaryny berjaý edýän bolsa, onuň sünnetsizligi sünnet hasaplanmazmy näme? ²⁷Sünnetsiz bolsa-da, Kanunyň parzlaryny berjaý edýän adam seni ýazgarmazmy? Sebäbi sen Mukaddes Ýazgylara eýe bolup, sünnetli bolsaň-da, Kanuny bozýarsyň ahyryn! ²⁸Çünki daşky görnüşi boýunça ýahudy görünýän her kes ýahudy dälidir, tendäki her sünnet-de hakyky sünnet dälidir. ²⁹Ýok, köňli ýahudy bolan adam hakyky ýahudydyr. Kanuna görä däl-de, Mukaddes Ruha görä bolan sünnet hakyky sünnetdir. Hakyky ýahudynyň öwgüsi adamlardan däl-de, Hudaýdandyr.

3-nji bab

Hudaýyň sadyklygy

¹Şeýlelikde, ýahudy bolmagyň näme artykmaçlygy bar? Sünnetiň näme peýdasy bar? ²Ýahudy bolmagyň

artykmaçlygy köpdür! Sebäbi Hudaýyň kanunlary we wadalary ilki ýahudylara berildi. ³Olaryň käbiriniň Hudaýa sadyk galmandygy hemmelere mälimdir. Ýöne olaryň biwepalygy, heý-de, Hudaýyň sadyklygyny ýok edermi? ⁴Asla etmez! Adamlaryň ählisi biwepa bolaýanda-da, Hudaý sadykdyr. Sebäbi Mukaddes Ýazgylarda Hudaý barada şeýle ýazylgydyr:

«Sen çykaran hökümiňde
adalatlysyň,
Kazylyk edeniňde, üstün
çykansyň».

⁵Ýöne biziň бүтин nädogrulygymyz Hudaýyň dogrulygyny has äşgär edýän bolsa, muňa näme diýeris? Käbir ynsanlaryň şeýle diýip soramagy mümkin: eýsem Hudaý Öz gazabyny başymyzdan inderende, biz babatda adalatsyzlyk edýärmikä? ⁶Elbetde, ýok! Hudaý adyldyr. Eger şeýle bolmasa, Ol heý-de dünýä kazylyk edip bilermi?! ⁷Ýöne meniň biwepalygym arkaly Hudaýyň sadyklygy has äşgär bolup, Onuň şöhraty artýan bolsa, men bir günäli hökmünde höküm edilmelimi näme? ⁸Ýagsylygy artdyrmak üçin, belki, biz ýamanlyk etmelidiris? Elbetde, ýok! Ýöne käbir adamlar men hut şeýle zatlary öwredýärmişim diýip, maňa töhmet baryny ýapýarlar. Şeýle töhmetçiler öz edenlerine laýyk jeza alarlar.

Hemmeler günälidir

⁹Onda näme, biz ýahudylar beýleki milletlerden artykmy? Asla artyk dälidir! Ýahudylaryň-da, başga milletleriň-de günäniň tussaglygyndadygy barada öň aýdypdyk ahyrin. ¹⁰Mukaddes Ýazgylarda hem şeýle ýazylgydyr:

«Dogry adam ýok, ýok ýeke biri-de;

¹¹Düşünýän asla ýok,

Hudaýy agtarýan-da ýok.

¹²Olaryň hemmesi ýoldan çykdy, ählisi deň derejede dereksiz boldy.

Ýagsylyk edýän ýok,
ýok ýeke biri-de.

¹³Olaryň bogazy açyk gabyrdyr, olar aldaýandyrlar, agyzlarynda ýylan zäheri bardyr.

¹⁴Agyzlary gargyşdan, aý sözden doludyr.

¹⁵Aýaklary gan dökmäge howlугýandyr.

¹⁶Ýollarynda harabalyk, jepalar bardyr.

¹⁷Parahatlyk ýoly nedir, olar bilmeýär.

¹⁸Olar Hudaýdan asla gorkmaýar».

¹⁹Biz Kanunda aýdylan zatlaryň onuň tabynlygyndaky adamlara degişlidigini bilýäris. Ýöne şonda-da, hiç kimiň öz-özünü aklamaga tutarygy ýokdur, sebäbi Hudaýyň huzurynda hemmeler günälidir. ²⁰Şeýlelikde, Musanyň Kanunynyň parzlaryny berjaý etmek arkaly Hudaýyň huzurynda hiç kim aklanyp bilmez. Tersine, bu Kanun arkaly adam özüniň günälidigine göz ýetirýär.

Iman arkaly aklanmak

²¹Ýöne indi Hudaý aklanmanyň Kanuna dahylsyz ýoluny görkezdi. Bu ýol barada Töwrat we pygamberleriň ýazgylary hem şaýatlyk edýär. ²²Isa Mesihe iman edýänleriň ählisi Hudaýyň huzurynda aklanýandyrlar. Adamlaryň arasynda hiç parh ýokdur, ²³sebäbi hemmeler günä edip, Hudaýyň şöhratyndan mahrum boldular. ²⁴Ýöne

3:4 Zeb 50:6. 3:10-12 Zeb 13:1-3; 52:2-4. 3:13 Zeb 5:10; 139:4. 3:14 Zeb 9:28.
3:15-17 Işa 59:7-8. 3:18 Zeb 35:2.

olar Hudaýyň merhemeti arkaly aklanylar, Isa Mesih arkaly günäleriniň jesyndan azat edildiler. ²⁵⁻²⁶Hudaý Öz adalatyny görkezmek üçin Isa Mesihi iberip, Onuň dökülen gany arkaly iman edýänleri Özi bilen ýaradyrdy. Hudaý ozalky döwürde edilen günälere geçirimlilik etdi. Indi bolsa Isa Mesihe iman edýän her kesi aklaýar. Şeýdip, Ol Özüniň adalatlydygyny subut edýär.

²⁷Indi magtanara tutarygymyz galdymy? Asla galan däldir! Bu haýsy kanuna görä şeýle boldy? Parzlary berjaý edilme-li kanuna görämi? Ýok, iman kanunyna görä şeýle boldy. ²⁸Biz adamyň Kanuny berjaý etmek arkaly däl-de, iman arkaly aklanyandygyny nygtaýarys. ²⁹Eýsem Hudaý diňe ýahudylaryň Hudaýymy? Ol başga milletleriň hem Hudaýy dälmi näme? Elbetde, Ol başga milletleriň hem Hudaýy. ³⁰Sebäbi ýeke-täk Hudaý bardyr. Ol sünnetlileri-de, sünnetsizleri-de iman arkaly aklaýandyr. ³¹Onda näme? Iman arkaly Musanyň Kanunyny ýatyrýarysmy? Ýok! Tersine, biz ony berkarar edýäris.

4-nji bap

Ybraýymyň imany

¹Ýokarda aýdylanlary nazara alyp, atamyz Ybraýym babatda näme aýdyp bileris? ²Eger Ybraýym Hudaýyň nazarynda ýagşy işleri arkaly aklanan bolsa, onda, dogrudan-da, öwnüp bilerdi, emma Hudaýyň önünde däl. ³Çünki Mukaddes Ýazgyda: «Ybraýym Hudaýa iman etdi we Hudaý ony dogry hasaplady» diýip ýazylgydyr. ⁴Haýsydyr bir iş edýän adam öz çeken zähmeti üçin hak alýandyr. Bu peşgeş dälidir. ⁵Emma

günäkärleri aklaýan Hudaýa iman edýän adam hiç iş etmese-de, iman edýändigini üçin Hudaýyň huzurynda aklanyandyr. ⁶Ine, ýagşy işleri etmese-de, Hudaý tarapyndan aklanan adamy Dawut hem bagtyýar saýyp, şeýle diýýär:

⁷«Ýazygy bagyşlanan, günäsi örtülen adam nähili bagtly!

⁸Reb tarapyndan etmiş hasaba alynmaýan adam nähili bagtly!»

⁹Eýsem bu bagtyýarlyk diňe sünnetlilere degişlimidir? Ýa-da sünnetsizlere hem degişlimikä? Ozal aýdysymyz ýaly, Hudaý Ybraýymyň imany üçin ony dogry hasaplady. ¹⁰Eger şeýle bolsa, haçan dogruçyl hasaplady? Sünnetlenmänkämi ýa-da sünnetlenenden soň? Ýok, soň dälde, öň dogruçyl hasaplady! ¹¹Ybraýym sünnetlenmänkä iman etdi, sünneti bolsa iman arkaly alan aklanmasynyň möhüri hökmünde kabul etdi. Şeýdip, Ybraýym sünnetsizlikde iman edip, dogruçyl hasaplanan her bir adamyň atasy boldy. ¹²Şeýle-de, atamyz Ybraýym sünnetlileriň hem atasydyr. Ýöne şeýle sünnetlileriň imany Ybraýymyň sünnetlenmeden ozal iman edişi ýaly bolmalydyr.

¹³Hudaý Ybraýyma we onuň nesline dünýäni miras bermegi wada berdi. Bu wada Ybraýyma Musanyň Kanunyny berjaý edendigi üçin däl-de, iman edip, Hudaýyň nazarynda dogruçyl hasaplanandygy üçin berildi. ¹⁴Çünki Musanyň Kanunyny berjaý edýänler dünýäni miras aljak bolsalar, onda iman ähmiýetini ýitirerdi, wadanyň bahasy bolsa kör köpük bolardy. ¹⁵Sebäbi bu Kanunyň bozulmagy Hudaýy gazaplandyrýar. Emma Kanunyň bolmadyk ýerinde Kanuny bozmaklyk-da

ýokdur. ¹⁶⁻¹⁷ Şoňa görä-de, berlen wadany iman arkaly alyp bolýandyr. Wada merhemetli peşgeş bolup, Ybraýymyň tutuş nesline – diňe Musanyň Kanunyňa eýe bolanlara däl, eýsem Ybraýym ýaly iman edýänleriň baryna degişlidir. Mukaddes Ýazgyda Hudaýyň Ybraýyma: «Seni köp milletleriň atasy etdim» diýşi ýaly, Ybraýym Hudaýyň nazarynda ählimiziň atamyzdyr. Sebäbi ol merhumlary direldýän we ozal bolmadyk zatlary bar edýän Hudaýa iman etdi. ¹⁸Hudaý Ybraýyma «Seniň san-sajak-syz nesliň bolar» diýip aýdypdy. Şonuň üçin-de, Ybraýym köp milletleriň atasy bolmaga hiç umydynyň galmandygyna garamazdan, imany sebäpli umytdan düşmedi. ¹⁹Ol ýaşynyň ýüze golaýlap, bilinde kuwwatynyň galmandygyna, Saranyň önelgesizdigine garamazdan, imanynda gowşamady. ²⁰Hudaýyň beren wadasyna şübhelenip, imansyzlyk etmedi. Tersine, imanda berkäp, Hudaýy şöhratlandyrdy. ²¹Ol Hudaýyň Öz beren wadasynda tapyljakdygyna doly ynandy. ²²Ine, şeýle imany üçin Hudaý «ony dogry hasaplady». ²³Bu sözler diňe Ybraýyma degişli däl. ²⁴Bu bize, ýagny Rebbimiz Isa Mesih ölümünden direlden Hudaýa iman edip, dogruçyl hasaplanýanlara hem degişlidir. ²⁵Isa Mesih biziň günälerimiz üçin ölüme tabşyrylyp, Hudaýyň nazarynda aklanylmagymyz üçin direldi.

5-nji bab

Hudaý bilen ýaraşyk

¹Şeýlelikde, biz imanymyz bilen aklanyp, Rebbimiz Isa Mesih arkaly Hudaý bilen ýaraşdyk. ²Isa Mesih bize Hudaýyň merhemetiniň gapysyny açyp

berdi. Biz iman arkaly bu merhemete ulaşyp, berk durus we Hudaýyň şöhratyna şarik boljakdygymyza umyt baglap begenýäris. ³Diňe muňa däl, eýsem muşakgatlarymyza hem begenýäris, sebäbi muşakgatlaryň çydamy, ⁴çydamyň erjelligi, erjelligiň hem umydy doredýändigini bilýäris. ⁵Şeýle umyt bizi utandyrmaz, sebäbi berlen Mukaddes Ruh arkaly ýüregimiz Hudaýyň söýgüsinden dolup-daşýar.

⁶Biziň özümizi aklamaga güýjümüz ýokka, Isa Mesih Hudaýyň öňden belän wagtynda biz hudaýsyzlar üçin öldi. ⁷Hatda dogry adam üçin ölmäge taýyn adamy tapmak kyndyr. Ýöne kim bilýär, belki, ýagşy adam üçin ölüp biljegiň tapylmagy-da ahmal. ⁸Emma Isa Mesih heniz günäkärkäk, biziň üçin öldi. Şeýdip, Hudaý bize bolan söýgüsini görkezdi. ⁹Şoňa görä-de, Mesihniň gany bilen aklanan bolsak, Ol arkaly Hudaýyň gazabyndan gutuljakymyz hem gürrüňsizdir. ¹⁰Çünki duşmankak Oglunyň ölümi arkaly Hudaý bilen ýaraşan bolsak, onda Onuň ömri arkaly halas ediljegimiz hem gürrüňsizdir. ¹¹Mundan başga-da, biz Hudaýyň Rebbimiz Isa Mesih arkaly eden işlerine begenýäris, sebäbi Ol bizi Hudaý bilen ýaraşdyrdy.

Ölüm Adam atadan, ýaşayşy Isa Mesihdendir

¹²Bir ynsan, ýagny Adam ata zerarly günä dünýä aralaşdy, günä bolsa ölümiň gelmegine sebäp boldy. Ynsanlaryň ählisi günäli bolany üçin, ölüm olaryň üstünden höküm sürüp başlady. ¹³Günä Kanun berilmänkä-de dünýäde bardy, ýöne Kanunyň bolmadyk ýerinde günä hasaba alynmaýar. ¹⁴Muňa garamazdan,

Adam atadan başlap Musa çenli ýaşanlar Adam atanyňky ýaly günä etmeseler-de, ölüm olaryň üstünden höküm sürdi.

Adam ata belli bir derejede özünden soň gelmeli Adamyň, ýagny Isa Mesihni nusgasy boldy. ¹⁵Emma Hudaýyň peşgeş beren merhemetini Adam atanyň günäsi bilen deňeşdirip-de bolmaz! Çünki bir adamyň günäsi köpleri ölüme duçar etdi; başga bir Adamyň, ýagny Isa Mesihni merhemeti arkaly bolsa köpler Hudaýyň bu peşgeşini boldan-bol aldy. ¹⁶Hawa, Hudaýyň peşgeş beren merhemeti Adam atanyň günäsi ýaly däl. Sebäbi bir günä jezalandyrylyp, höküm edilmä sezewar etdi. Emma köp günälerden soň peşgeş berlen merhemet aklanmany getirdi. ¹⁷Çünki bir adamyň günäsi zerarly we şol adam arkaly ölüm höküm sürüp başlady. Emma Hudaýyň çäksiz merhemeti bilen aklanma peşgeşiniň bollugyny alanlaryň bary indi bir Adam, ýagny Isa Mesih arkaly baky ýaşayyşda höküm sürerler. ¹⁸Şeýlelikde, bir adamyň günäsi zerarly hemmeleriň höküme duçar bolşy ýaly, bir Adamyň dogrulygy arkaly-da hemmelere ýaşayyş berýän aklanma geldi. ¹⁹Bir adamyň bitabyňlygy arkaly köp adamyň günäkär bolşy ýaly, bir Adamyň tabyňlygy arkaly köp adam dogruçyl bolar. ²⁰Günäniň mese-mälim bolmagy üçin, Kanun ara girdi. Ýöne adamlar günäni köpden-köp etdigisaýy, Hudaýyň merhemeti has-da artdy. ²¹Ozal günä hökmürowanlyk sürüp, hemmeleriň ömür tanapyny gyrýardy. Indi welin Hudaýyň merhemeti hökmürowanlyk sürýär. Şoňa görä-de, biz aklanyp, Rebbimiz Isa Mesih arkaly baky ýaşayşa eýe bolduk.

6-njy bab

¹Onda näme, Hudaý Öz merhemetini bize köpden-köp görkezsin diýip, günä

edibermelimi? ²Elbetde, ýok! Biz günä babatda öldük ahyryn. Onsoň neneň edip günä içinde ýaşap bileris? ³Ýa-da siz suwa çümdüriliş arkaly Isa Mesih bilen birigip, indi Onuň ölümine şarik bolýandygymyzy bilmeýäňizmi? ⁴Hawa, biz suwa çümdüriliş arkaly Mesih bilen ölüp, jaýlandyk. Şoňa görä-de, Atanyň şöhratly gudraty arkaly Mesihni ölümden direlişi ýaly, biz hem täze ýaşayşa eýe bolup bileris. ⁵Biz Mesihni ölüminde Onuň bilen birigen bolsak, onda direlişinde-de Onuň bilen birigeris. ⁶Biz mundan beýläk günäniň guly bolmaz ýaly, köne tebigatymyzyň Isa Mesih bilen haça çüýlenendigini bilýäris. Biz indi günäniň boýuntrygyndan boşandyk. ⁷Ölen adam günäniň ygtyýaryndan azatdyr. ⁸Eger biz Mesih bilen ölen bolsak, onda Onuň bilen ýaşajakdygymyza hem ynanýarys. ⁹Biz Mesihni ölümden direlip, asla ölmejekdigini, ölümiň indi Oňa öz hökümünü ýöredip bilmeýändigini bilýäris. ¹⁰Isa Mesih Öz ölümi arkaly günäniň ygtyýaryny müdimilik ýok etdi. Onuň häzirki ýaşayyş bolsa diňe Hudaýyň şöhraty üçindir. ¹¹Şoňa görä-de, siz hem özüňizi günä üçin öli, Isa Mesih bilen birigendigiňiz sebäpli Hudaý üçin diri saýyň. ¹²Siz pany teniňiziň günäli höweslerine eýermez ýaly, günäniň öz teniňize höküm sürmegine ýol bermäň. ¹³Beden agzalaryňyzy ýamanlyk guruly hökmünde günäniň ygtyýaryna tabşyрмаň. Tersine, ölümden direlen hökmünde özüňizi Hudaýa tabşyryň. Goý, bedeniňiziň her bir agzasy Hudaýyň dogrulyk guruly bolsun. ¹⁴Şonda günä size öz hökümünü ýöretmez, sebäbi siz Kanunyň ygtyýarynda däl-de, merhemetiň ygtyýaryndasyňyz.

Dogrulygyň gullary

¹⁵Indi näme? Biz indi Kanunyň ygtyýarynda däl-de, merhemetiň ygtyýarynda

diýip, günä edibermelimi? Elbetde, ýok!
¹⁶Eýsem siz özüňizi kimiň tabynlygyna tabşyrsaňyz, şonuň-da guluna öwrül-ýändigiňizi bilmeýäňizmi näme? Siz nämäniň guly: ölüme eltýän günäniň gulumy ýa-da dogrulyga eltýän tabynlygyň guly? ¹⁷Hawa, siz günäniň guludyňyz, ýöne Hudaýa şükür, kabul eden taglymatyňyza ýürekden tabyn bolduňyz, ¹⁸günäniň ygtyýaryndan azat edilip, dogrulyk gullary bolduňyz. ¹⁹Siziň ynsan ejizligiňizi nazara alyp, size sada sözler bilen aýdýaryn: siz ozal beden agzalaryňyzy haramlyga we gitdigisaýy artýan bikanunlyga tabşyrypdyňyz. Indi bolsa beden agzalaryňyzy halal ýaşayşa eltýän dogrulyga tabşyryň. ²⁰Siz günäniň gullarykaňyz, dogrulygy berjaý etmekden azatdyňyz. ²¹Ozal eden işleriňizden, ýagny şindi utanýan işleriňizden näme bähbit gördüňiz? Şeýle işleriň soňy ölümdir. ²²Ýöne indi günäniň ygtyýaryndan azat edilip, Hudaýyň guly bolduňyz. Munuň netijesi halal ýaşamaklyk, soňy bolsa baky ýaşayşydyr. ²³Çünki günäniň muzdy ölüm, Hudaýyň peşgeşi bolsa Rebbimiz Isa Mesih arkaly berilýän baky ýaşayşydyr.

7-nji bap

Kanundan azatlyk

¹Eý, doganlar, size Musanyň Kanunyny bilýän adamlar hökmünde ýüzlenýäris. Eýsem siz bu Kanunyň diňe diri adama öz hökümünü ýöredýändigini bilmeýäňizmi näme? ²Mysal üçin, ärlil aýaly alyp göreliň. Ol äri dirikä, bu Kanun boýunça oňa baglydyr. Emma äri ölse, ol nika kanunundan azatdyr. ³Eger aýal äri dirikä başga birine durmuşa çyksa,

bu zynahorlykdyr. Emma äri ölse, ol kanundan azatdyr, başga äre barsa hem zynahor dälidir. ⁴Eý, doganlarym, siz babatda hem şeýledir. Siz Isa Mesihiň haçdaky ölümi arkaly Musanyň Kanuny üçin ölüsiňiz. Hudaýa ýagşy işleriňiziň hasylyny getirer ýaly, siz indi başga Birine, ýagny ölümden direlen Isa Mesihe degişliňiz. ⁵Biz ynsan tebigatymyza görä ýaşayarkak, bu Kanun biziň beden agzalarymyzda günäli höwesleri oýarýardy. Bu höwesler bizi günäli işlere imrindirip, ölüme eltýärdi. ⁶Emma biz özümizi tussaglykda saklan Kanun babatda ölüp, ondan azat edildik. Biz indi Kanuna tabyn bolan köne ýörelgä görä däl-de, eýsem Mukaddes Ruha eýerýän täze ýörelgä görä Hudaýa hyzmat edip bileris.

Musanyň Kanuny günäni äşgär edýär

⁷Onda näme, Musanyň Kanuny erbet bir zatmy? Elbetde, ýok! Ýöne bu Kanun bolmadyk bolsa, men günäniň nämedigini-de bilmezdim. Kanun: «Başganyň zadyna göz dikme» diýip buýurmadyk bolsa, men munuň günädigini hem bilmezdim. ⁸Günä bolsa bu buýrukdan öz bähbidini arap, meni her tüýsli açgözlüğe imrindirdi. Kanunyň bolmadyk ýerinde günä ölüdir. ⁹Men Kanun berilmänkä diridim. Emma Kanun berlenden soň günä janlandy-da, ¹⁰men öldüm. Hawa, maňa ýaşayş bermeli Kanun meniň ölmegime sebäp boldy. ¹¹Sebäbi günä Kanunyň buýrugyny tutaryk edinip, meni aldawa saldy-da, ol arkaly öldürdi. ¹²Emma Kanun şonda-da mukaddesdir; onuň her bir buýrugy mukaddes, adalatly we oňatdyr.

¹³Onda näme, oňat zat meniň ölme-gime sebäp boladydymy? Elbetde, ýok! Meni oňat buýruklar arkaly günä öldür-di. Günäniň hakyky tebigaty hut şeýle aýan bolmalydy. Şeýdip, günäniň nä-derejede erbetdigi äşgär boldy. ¹⁴Biz Musanyň Kanunynyň Hudaý tarapyndan berlendigini bilýäris. Men bolsa günäniň ýesirligindäki bir ejiz ynsandyryn. ¹⁵Men öz edýänlerime özüm düşünemok, se-bäbi halaýan zadymy etmän, ýigrenýän zadymy edýärim. ¹⁶Eger men ýigren-ýän zadymy edýän bolsam, onda bu Kanunyň oňatdygy bilen ylalaşaryn. ¹⁷Eger şeýle bolsa, onda edýänlerimi men däl-de, mende mesgen tutan günä edýän-dir. ¹⁸Mende, hawa, ynsan tebigatymda oňat zadyň ýokdugyny anyk bilýärim. Sebäbi oňat işleri etmäge islegim bol-sa-da, olary amal etmegi başarmaýaryn. ¹⁹Men isleýän oňat işlerimi etmän, ter-sine, ýigrenýän erbet işlerimi edýärim. ²⁰Eger islemeýänimi edýän bolsam, on-da ony indi men däl-de, içimde mesgen tutan günä edýändir. ²¹Şeýlelikde, men durmuşda şeýle ýörelgäniň bardygyny bildim: oňat işi etmekçi bolan badyma, mende ýamanlyk häzir bolýar. ²²Bütün kalbym bilen Hudaýyň Kanunundan lezzet alsam-da, ²³bedenimiň şol ýörelgä ýykgyň edýändigini görýärim. Bu ýörelge meniň aňymdaky ýörelgä garşy göreşip, bedenimdäki günä ýörelgesine meni yesir edýär. ²⁴Wah, men bagtygarany diýsene! Ölüme eltýän bu bedenimden meni kim halas eder? ²⁵Hudaýa şükür! Ol bizi Reb-bimiz Isa Mesih arkaly halas etdi!

Şunlukda, aňym bilen Hudaýyň Kanunyna gulluk etsem-de, ynsan tebigatyma görä günä kanunynyň guludyrn.

8-nji bap

Ýaşayyş berýän Mukaddes Ruh

¹Şeýlelikde, Isa Mesihe degişli bolan-lar ^a indi asla höküm edilmez. ²Sebäbi ýaşayyş berýän Mukaddes Ruh meni Isa Mesih arkaly günäniň we ölümiň ygtyýaryndan azat etdi. ³⁻⁴Musanyň Kanuny ynsan höweslerimiziň hötde-sinden gelip bilmänsoň, bizi halas edip bilmedi. Kanunyň başarmadyk işini Hudaý amala aşyrdy. Hudaý dünýädäki günä sebäpli Öz Ogluny bir günäkär ynsan kimin iberdi-de, Ol arkaly günä-ni höküm etdi. Hudaý muny Kanunyň adalatly talaplarynyň bizde berjaý bol-magy üçin amal etdi. Şunlukda, biz indi ynsan höweslerimize görä däl-de, Mukaddes Ruha görä ýaşayarys. ⁵Çünki ynsan höweslerine görä ýaşayanlar bu höwesleriň oňlaýan zatlary barada pikir edýärler. Mukaddes Ruha görä ýaşayan-lar bolsa Onuň oňlaýan zatlary barada pikir edýändir. ⁶Ynsan höweslerinden döreyän pikirler adamy ölüme eltýär. Mukaddes Ruhdan döreyän pikirler bolsa ýaşayyş we parahatlyk berýär. ⁷Ynsan höweslerinden döreyän pikirler Hudaýa duşmandyr. Sebäbi olar Huda-ýyň Kanunyna tabyn däldir, aslynda tabyn bolmagy başaryan hem däldir. ⁸Şonuň üçin-de, ynsan höweslerine görä ýaşayanlar Hudaýyň göwnünden turup bilmez. ⁹Eger Hudaýyň Ruhy dogrudan-da kalbyňyzda mesgen tutan bolsa, siz ynsan höwesleriniň ygtyýa-rynda däl-siňiz, siz Mukaddes Ruhun ygtyýaryndasyňyz. Kimde Mesihiň Ruhy bolmasa, ol Mesihe degişli däldir.

^a **8:1** Käbir golýazmalarda *ynsan tebigatyna görä däl-de, Mukaddes Ruha görä ýaşayanlar* diýen jümle hem bar.

¹⁰Eger Isa Mesih kalbyňyzda mesgen tutan bolsa, onda günä zerarly ölme-li bolsaňyz-da, Mukaddes Ruh size ýaşayş berer, sebäbi siz Hudaýyň huzurynda aklanansyňyz. ¹¹Eger Isa Mesihi ölümden Direldeniň Ruhy kalbyňyzda ýaşayan bolsa, onda Ol kalbyňyzda ýaşayan Öz Ruhy arkaly Isa Mesihi direldişi ýaly, siziň-de pany teniňizi ölümden direlder.

¹²Şoňa görä-de, eý, doganlar, biz indi ynsan höwesleriniň talaplaryna görä ýaşamaga borçly däldiris. ¹³Eger siz ynsan höwesleriniň talaplaryna görä ýaşasaňyz, ölersiňiz. Emma ynsan höwesleriniň ýaman işlerini Mukaddes Ruhuň güýji arkaly ýok etseňiz, ýaşarsyňyz. ¹⁴Sebäbi Mukaddes Ruha eýerýänler Hudaýyň perzentleridir. ¹⁵Hudaý bize Öz Ruhuny berdi. Ol muny gaýtadan gul bolup, gorkuda ýaşamagymyz üçin däl, eýsem Onuň perzentleri bolup, Mukaddes Ruh arkaly «Abba! ^aAtam!» diýip çagyrmagymyz üçin amal etdi. ¹⁶Mukaddes Ruh biziň ruhumyz bilen birlikde Hudaýyň perzentleridigimize güwä geçýär. ¹⁷Şeýlelikde, perzentleri bolan bolsak, onda mirasdüşeridir. Hudaýyň mirasdüşerleri bolýan bolsak, onda Isa Mesihniň hem mirasdaşlarydyrys. Biz Isa Mesihniň gören görgülerine şarik bolýan bolsak, onda Onuň şan-şöhratyna hem şarik bolarys.

Görgüler we şöhrat

¹⁸Meniň pikirimçe, şu wagtky görgülerimizi bize aýan boljak gelejekki şöhrat bilen deňeşdirip-de bolmaz. ¹⁹Hudaýyň Öz perzentleriniň şöhratyny aýan etjek pursadyna bütün ýaradylyş hem

sabyrsyzlyk bilen garaşýar. ²⁰⁻²¹Sebäbi ýaradylyş öz islegi boýunça däl-de, Hudaýyň islegi boýunça puçluga tabyn bolupdy. Indi bolsa Hudaýyň perzentleriniň şan-şöhrata gowşan pursadynda ýaradylyş özüniň hem çüýreme näletinden azat edilip, şol şöhrata gowşaryn diýip umyt edýär. ²²Biz bütün ýaradylyşyň şu wagta çenli ahy-nala çekip, burgy jebirlerini çekýändigini bilýäris. ²³Diňe bir ýaradylyş däl, eýsem gelejekdäki şöhratyň kepili hökmünde Mukaddes Ruh alan biz hem ahy-nala çekýäris. Sebäbi biz özümiziň ogulyga alnyp, bedenimiziň çüýremeden azat edilmegine sabysyzlyk bilen garaşýarys. ²⁴Biz halas edilenimiz üçin, indi bu umydymyz bardyr. Ýöne göze görnüp duran umyt asla umyt däldir. Görüp duran zadyna umyt baglaýan barmy näme? ²⁵Biz görmeyän zadymyza umyt baglap, şoňa sabyrlylyk bilen garaşýandyrys. ²⁶Mukaddes Ruh hem ejizligimizde bize kömek berýär, sebäbi biz hatda nähili we näme barada dileg etmelidigimizi hem bilmeyäris. Emma Mukaddes Ruhuň Özi söz bilen beýan edip bolmajak inňildiler bilen biziň üçin töwella edýär. ²⁷Ynsan ýüreginiň jümmüşini bilýän Hudaý Mukaddes Ruhuň pikirlerine düşünýändir. Sebäbi Mukaddes Ruh Hudaýyň islegine görä Onuň halky üçin ýalbarýandyr. ²⁸Biz Hudaýy söýýänler we Onuň maksadyna görä çagyrylanlar üçin hemme zadyň olaryň peýdasyna edilýändigini bilýäris.

²⁹Çünki Hudaý olary ezelden saýlap-seçdi we Ogluna meňzetmegi owaldan karar etdi. Ol muny Isa Mesihniň köp sanly doganlarynyň arasynda nowbahar

^a 8:15 *Abba* – arameýçe bu söz *Atam* diýmegi aňladýar.

bolmagy üçin amal etdi. ³⁰Hudaý ezelden saýlap-seçenlerini çagyrdy, çagyranlaryny aklady, aklanlaryny şan-şöhrate besledi.

9-njy bap

Hudaýyň saýlap-seçen halky

Hudaýyň söýgüsi

³¹Bulardan başga aýdara zat galdymy? Hudaý bizlik bolsa, kim bize garşy çykyp biler? ³²Hudaý hatda Öz Ogluny aýaman, Ony biziň günälerimiz üçin ölüme tabşyran bolsa, onda Onuň bilen birlikde beýleki zatlaryň baryny hem eçilmezmi näme?! ³³Hudaýyň saýlap-seçenlerini aýyplamaga kim milt eder? Hiç kim, sebäbi olary Hudaýyň hut Özi aklaýar! ³⁴Hudaýyň halkyny kim höküm edip biler? Hiç kim, sebäbi ölümden direlen Isa Mesih Hudaýyň sagynda oturyp, biziň üçin töwella edýär. ³⁵Biz görgüdir muşakgatlary çekýäris, yzarlanmalara, açlyga, mätäçlige duçar bolýarys, howp-hatara we ölüm howpuna sezewar edilýäris. Eýsem bularyň bary bizi Isa Mesih söýgüsinden aýryp bilermi? Elbetde, ýok! Sebäbi Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylgydyr:

³⁶«Biz her gün Seniň üçin öldürilýäris,
damagy çalyňjak goýun saýlyýarys».

³⁷Ýöne biz özümizi Söýýän arkaly bu kyncylyklaryň baryny ýeňýäris. ³⁸⁻³⁹Sebäbi men ne ölümiň, ne-de ýaşaýşyň, ne perişdeleriň, ne-de jynlaryň, ne häzirkini, ne gelejekki ýagdaýlaryň, ne-de güýçleriň, ne belentligiň, ne-de çuňlugyň – ýaradylan zatlaryň biriniň-de bizi Rebbimiz Isa Mesih arkaly aýan bolan Hudaýyň söýgüsinden aýryp bilmejekdigine berk ynanyaryn.

¹⁻²Meniň uly gaýgym, ýüregimde dyngysyz agyrym bar. Munuň hakykatdygyna, ýalan sözlemeýändigime Isa Mesih adyndan güwä geçýärim. Sözlerime Mukaddes Ruh arkaly ynasybym-da şaýatdyr. ³⁻⁴Hawa, men ganybir doganlarym bolan ysraýyl halkynyň Isa Mesihden aýra düşeninden, özümiň garşy galyp, olaryň hatyrasyna Mesihden aýra düşmäge-de kaýyldyryn. Hudaý olary ogullyga aldy, olara Öz şan-şöhratyny aýan edip, olar bilen äht baglaşdy. Ol Kanuny we ybadathanadaky hyzmaty olara ynandy, wadalaryny hem olara berdi. ⁵Olar beýik ata-babalarymyzyň neslidir. Isa Mesih hem ynasan tebigaty boýunça olardan gelip çykandyr. Bütün barlygyň Hökümdary bolan Hudaýa baky şöhret bolsun! Omyň!

⁶Men Hudaý Öz wadasynda tapylmady diýemok. Sebäbi asly ysraýyl bolanlaryň bary hakyky ysraýyl dälidir. ⁷Ybraýymyň neslinden bolanlaryň-da bary onuň hakyky perzendi dälidir. Sebäbi Mukaddes Ýazgylarda: «Seniň adyň Yshagyň nesli arkaly dowam eder» diýip ýazylgydyr. ⁸Diýmek, Ybraýymyň neslinden bolanlaryň baryna Hudaýyň perzendi diýip bolmaz. Diňe wada görä doglanlar Ybraýymyň hakyky nesli hasaplanýandyr. ⁹Çünki: «Bellenen wagtda dolanyp gelenimde, Saranyň bir ogly bolar» diýlip wada berlipdi. ¹⁰Mundan başga-da, Rebekanyň ekizleri Ysaw bilen Ýakuby ýatlaly. Olaryň ikisi-de bir atadan, ýagny atamyz Yshakdan doglupdy. ¹¹⁻¹²Ýöne ekizler heniz dogulmanka, heniz

ýamanlyk ýa ýagşylyk etmänkä, Hudaý Rebeka «Ulusy kiçisine gul bolar» diýip aýdypdy. Bu sözler saýlanyp-seçilmäniň ynsan işlerine däl-de, diňe Çagyрана baglydygyny mälim etmek üçin aýdylpdy. ¹³Hawa, Mukaddes Ýazgylarda: «Men Ýakuby saýladym, emma Ysawy ret etdim» diýip ýazylgydyr. ¹⁴Muňa näme diýeli? Eýsem Hudaý adalatsyzmydyr? Elbetde, ýok! ¹⁵Sebäbi Ol Musa: «Men islän adamyma merhemet, islän adamyma hem rehim-şepagat ederin» diýip aýdypdy. ¹⁶Şonuň üçin-de, saýlanyp-seçilme adamyň islegine ýa-da tagallasyna däl-de, Hudaýyň merhemetine baglydyr. ¹⁷Hudaý Mukaddes Ýazgylarda Müsürini faraonyňa: «Men Öz güýjümi sende görkezip, adymy tutuş dünýä jar etmek maksady bilen seni patyşa etdim» diýip aýdypdy. ¹⁸Şeýlelikde, Hudaý islänine rehim-şepagat edýär, isläniniň ýüregini gataldýar.

¹⁹Onda menden: «Eger şeýle bolsa, onda näme üçin Hudaý adamlary ýazgarýar? Onuň islegine garşy çykyp biljek barmy?» diýip soramagyň mümkin. ²⁰Heý, adam, Hudaýa gep gaýtarar ýaly, sen kimmişin? Heý-de ýasalan zat özüni ýasandan: «Näme üçin meni beýle ýasadyň?» diýip sorap bilermi? ²¹Eýsem küýzegäriň şol bir toýundan islän gabyny: birini toý-baýramlar üçin, beýlekisini gündelik işler üçin ýasamaga haky ýokmy näme? ²²Hudaý Öz gudratyny görkezmek üçin, heläkçilige doglan adamlaryň üstüne gazabyny döküp bilýär. Ýöne Ol Özünü gazaplandyran

adamlara uly sabyr-takatlyk edýändir! ²³Hudaý Özünüň öňden şöhrat üçin taýýarlap, merhemet edenlerine Öz şöhratynyň baýlygyny bildirmek üçin şeýle sabyr-takatly bolýandyr. ²⁴Hudaýyň şeýle merhemet edenleriniň we çagyranlarynyň arasynda diňe ýahudylar däl, eýsem başga milletler hem bardyr. Hawa, bularyň arasynda biz hem bardyrys. ²⁵Hudaý Hoşýa pygamber arkaly şeýle diýýär:

«Meniň halkym bolmadyga „Halkym“ diýerin,
söýgüli bolmadyga „Söýgülim“ diýerin.

²⁶Olara: „Siz Meniň halkym däl-siňiz“ diýlen ýerde,
„Siz diri Hudaýyň ogullarysyz“ diýler».

²⁷Işaya pygamber hem Ysraýyl barada şuny jar etdi: «Ysraýyl halky deňiz ýakasyndaky çäge deý köp bolsa-da, diňe birnäçesi halas bolarlar. ²⁸Çünki Reb Öz çykaran hökümünü tutuş ýer ýüzünde tizara we gutarnykly amala aşyrar.» ^a

²⁹Işaya hem öňden şulary aýdypdy:

«Eger Hökmürowan Reb zürýatларыmyzy aman galdyrmadyk bolsady,
Sodom ýaly bolardy, Gomora meňzärdik».

Ysraýlyň imansyzlygy

³⁰Bu näme diýildigi? Hudaýyň huzurynda aklanmaga ymtylmadyk milletler iman edip, aklandy. ³¹Ysraýyl halak bolsa Musanyň Kanunyň berjaý

^a **9:28** Kābir golýazmalarda 28-nji aýat şeýle görnüşde gelýär: *Reb Öz çykaran hökümünü tizara we gutarnykly dogrulyk bilen ýerine ýetirer, çünki Ol işini ýer ýüzünde tiz amala aşyrar.*

etmek arkaly aklanmakçy boldy, ýöne muny başarmady. ³²Näme üçin? Sebäbi olaryň ymtylyşlary imana däl-de, Kanuna daýandy. Olar «Büdreme daşyna» büdrediler. ³³Hudaý Mukaddes Ýazgylarda olara bu daş barada aýdypdy: «İne, Men Sionda büdreme Daşyny, ýykýan Gaýa goýýaryn; Oňa bil baglan utandyrylmaz».

10-njy bap

¹Eý, doganlar, ysraýyl halkynyň halas bolmagy meniň köňül küýsegimdir. Men bu hakda elmydama Hudaýa dogadileg edýärim. ²Çünki Hudaýyň buýruklaryny berjaý etmekde olaryň diýseň yhlaslydygyna özüm diri şaýat. Emma şeýle yhlasly bolsalar-da, olaryň Hudaý hakda hakyky bilimi ýok. ³Olar Hudaýyň dogrulygyna düşünmediler. Şonuň üçin-de, Musanyň Kanunyny berjaý etmek arkaly aklanjak bolup, Hudaýyň dogrulygyna tabyn bolmadylar. ⁴Isa Mesih bolsa bu Kanunyň maksadyny amala aşyrdy. Şonuň üçin-de, Oňa iman edýän her kes Hudaý tarapyndan aklanandyr. ⁵Kanuna daýanýan dogrulyk barada Musa şeýle ýazýar: «Ony berjaý edýän adam amany galar». ⁶⁻⁷Imana daýanýan dogrulyk barada, bolsa ol şeýle diýýär: «„Ol ýere kim çykar?“ (ýagny Mesihi göklerden indirmek üçin), „Düýpsüz çukura kim iner?“ (ýagny Mesihi direltmek üçin) – diýip, öz-özünden sorama». ⁸Şeýle-de, imandan bolan dogrulyk: «Bu söz saňa ýakyndyr, ol seniň agzyňda we ýüregiňdedir» diýýär. Bu söz bolsa biziň wagyz edýän imanymyz hakdaky habardyr. ⁹Şoňa görä-de, eger sen agzyň bilen Isa

Mesihniň Rebdigini ykrar etseň, Hudaýyň Ony ölümden direldenine ýürekden iman etseň, halas bolarsyň. ¹⁰Çünki çyn ýürekden iman edýän adam aklanar, agzy bilen ykrar edýän hem halas bolar. ¹¹Mukaddes Ýazgylar hem: «Oňa bil baglan utandyrylmaz» diýýändir. ¹²Bu ýahudylara-da, beýleki milletlere-de degişlidir. Sebäbi hemmeleriň Rebbi birdir, Ol Özünü çagyrylanlaryň baryna sahydyr. ¹³Çünki: «Rebbi çagyran her bir ynsan halas bolar». ¹⁴Ýöne adamlar Hudaýa iman etmeseler, Ony nädip çagyrsyn? Hudaý barada eşitmeseler, Oňa nädip iman etsin? Hudaý barada wagyz edilmese, adamlar Ol barada nädip eşitsin?! ¹⁵Eger wagyzçylar iberilmese, nädip wagyz edilsin? Wagyzçylar barada Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylgydyr: «Hoş Habary yglan edýäniň gelşi ne gözeldir!». ¹⁶Ýöne bu habary hemmeler kabul etmedi. Işaya hem bu barada: «Ýa Reb, biziň habarymyza kim ynandy?» diýip sorayar. ¹⁷Şunlukda, iman eşitmekden, hawa, Isa Mesih hakdaky Hoş Habary eşitmekden döreyändir. ¹⁸Ýöne men şuny soramakçy: eýsem ysraýyl halky Hoş Habary eşitmedimi? Elbetde, eşitdi, sebäbi Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylgydyr:

«Tutuş ýer ýüzüne ýaýrandyr olaň owazy,
dünýäniň dört künjegine – olaň sözleri».

¹⁹Indi şuny hem sorayyn: ýa ysraýyl halky düşünmedimikä? Elbetde düşündi, sebäbi Hudaý Musa arkaly olara:

«Men hem millet bolmadyklar bilen seni gabandyraryn,

9:33 Işa 8:14; 28:16. 10:5 Lew 18:5. 10:6-7 Kan 9:4; 30:12-13. 10:8 Kan 30:14.
10:11 Işa 28:16. 10:13 Ýow 2:32. 10:15 Işa 52:7. 10:16 Işa 53:1. 10:18 Zeb 18:5.
10:19 Kan 32:21.

akmak bir halk bilen olaryň
gaharyny getirerim»
diýipdi. ²⁰Işaya hem:
«Meni agtarmaýanlar Meni
tapdylar,
Meni soramaýanlara Özümi
aýan etdim»
diýip, Rebniň sözlerini batyrçaýlyk bilen
mälim edýär.
²¹Ysraýyl hakda bolsa Reb: «Men pit-
neçi we özdüýenli halka günuzyn ellerimi
uzadyp otyryn» diýip aýdýar.

11-nji bap

Hudaýa sadyk galanlar

¹Indi şuny sorayyn: eýsem Hudaý
Öz halkyny ret edäýdimikä? Elbetde,
ýok! Men-de Ybraýymyň neslinden,
benýamin tiresinden bolan ysraýylla-
ryň biridirin. ²Hudaý Özüniň ezelden
saýlap-seçen halkyny ret edenok. Ýa-da
Mukaddes Ýazgylarda Ylýas pygamber
barada ýazylanlar ýadyňyzda dälmi? Ol
Hudaýa ysraýyl halky barada arz edip,
şeýle diýýär: ³«Ýa Reb, ysraýyllar Se-
niň pygamberlerini öldürüp, gurbanlyk
sypalaryňy ýykdylar, ýeke men galdym.
Olar janyma kast etmek üçin, indi meni
yzarlap ýörler». ⁴Şonda Hudaý oňa näme
jogap berdi? Hudaý: «Men Ysraýylda
Bagal butuna sežde etmedik ýedi müň
adamy Özüme aýryp goýdum» diýdi.
⁵Şonuň ýaly häzirkä wagtda hem Hu-
daýa sadyk galanlar bar. Olar Hudaýyň
merhemetine görä saýlananlardyr. ⁶Mer-
hemete görä saýlanan bolsalar, onda

yňsan işlerine görä saýlanan dälidir.
Ýogsa merhemet merhemet bolmazdy. ^a

⁷Indi näme? Ysraýyl halky dogruýlyga
ymtylsa-da, oňa ýetip bilmedi. Oňa di-
ňe saýlanyp-seçilenler ýetdi, galanlary
bolsa öz doň ýürekleriniň ygtyýaryna
tabşyryldy. ⁸Mukaddes Ýazgylarda olar
barada şeýle ýazylgydyr:

«Hudaý olary agyr uka batyrdy,
olara görýän göz,
eşidýän gulak bermedi».

⁹Dawut hem olar barada şeýle diýýär:
«Olara öz saçaýy gapan we duzak
bolsun,
büdreme daşy we aljak jezasy
bolsun.

¹⁰Goý, gözleri garaňkyrasyn, görüp
bilmesin,
billeri ömürlük бүkүlip galsyn».

Sapylan baldaklar

¹¹Onda şeýle sorag ýüze çykýar: eýsem
ýahudylar gaýdyp galmaz ýaly ýykylaý-
dylarmyka? Elbetde, ýok! Hawa, olar Isa
Mesihi ret etdiler, ýöne olaryň bu günäsi
beýleki milletleriň halas edilmegine
sebäp boldy. Beýleki milletleriň halas
edilmegi bolsa ýahudylaryň gabanjaňly-
gyny oýarmalydy. ¹²Hawa, ýahudylaryň
bu günäsi bütin dünýäniň ýalkanmagyna
sebäp boldy. Olaryň bu günäsi başga
milletler üçin bähbitli boldy. Eger olaryň
günäsi şeýle ýalkanysy getiren bolsa,
onda tutuş Ysraýyl Hudaýa dolananda,
bu ýalkanys gör bak nähili bolar!

¹³Indi bolsa size, ýagny ýahudy däl-
lere ýüzlenýärim. Hudaý meni resullyga

^a 11:6 Kābir golýazmalarda *Eger ynsan işlerine görä saýlanan bolsadylar, onda bu eýýäm merhemet-de dälidir, ýogsa iş eýýäm iş bolmazdy* diýen jümle hem bar.

belläp, size Hoş Habary wagyz etmäge iberdi. Men muña diýseň buýsanýaryn. ¹⁴Şunuň bilen birlikde siz arkaly öz ildeşlerimiň gabanjaňlygyny oýaryp, olardan käbiriniň halas bolmagyna ýardam ederin diýen umydym bar. ¹⁵Hawa, Hudaý ysraýyl halkyny ret etdi. Onuň şeýle etmegi beýleki milletleriň hem Hudaý bilen ýaraşmagyna mümkinçilik berdi. Eger Hudaýyň ret etmesi beýleki halklara şeýle ýalkanyş getiren bolsa, onda Onuň ysraýyl halkyny gaýtadan kabul etmegi nämä ýetirer? Ölümden ýaşayşa ýetirer! ¹⁶Sebäbi Hudaýa hödür edilen çörek mukaddes bolsa, şol hamyrdan bişirilen beýleki çörekler hem mukaddesdir; eger bagyň köki mukaddes bolsa, onuň şahalary hem mukaddesdir.

¹⁷Hawa, bagyň käbir şahalary döwölüp, ýabany zeýtunyň şahasy bolan siz oňa sapyldyňyz. Siz idedilip ýeňişdirilen zeýtunyň kökünüň şiresine şarik bolduňyz. ¹⁸Şoňa görä-de, onuň döwlen şahalarynyň önünde magtanmaň, sebäbi siz köki däl-de, kök sizi saklaýandyr. ¹⁹Onda-da siziň: «Şahalar biziň sapylmagymyz üçin döwüldi» diýmegiňiz mümkin. ²⁰Siz mamla, ýöne olar imansyzlygy zerarly döwüldi. Siz bolsa iman arkaly dursuňyz. Şoňa görä, gopbamsyramaň-da, gaýtam gorkuň. ²¹Sebäbi Hudaý bagyň öz şahalaryny gaýgyrmadyk bolsa, onda sizi, ýagny sapylan ýabany şahalary asla-da gaýgyrmaz. ²²Hudaýyň mähribanlygy we berkligi barada oýlanyň. Ol ýykylanlar üçin berkdir, siziň üçin bolsa mähremdir. Eger siz Onuň mähribanlygyna bil baglasaňyz, Ol hem size mährem bolar. Eger bil baglamasaňyz, siz hem kesilip taşlanarsyňyz. ²³Ýöne ýoldan çykanlar

hem imansyzlyklaryndan el göterseler, täzeden sapyrlarlar. Sebäbi Hudaý olary бага sapyrlygy başaryandyr. ²⁴Eger siz ýabany zeýtun agajyndan kesilip, öz tebigy häsiýetleriňize garamazdan, idedilip ýeňişdirilen zeýtuna sapylan bolsaňyz, onda asly bu bagdan bolan şahalar öz zeýtunyna has aňsat sapyrlar!

Tutuş Ysraýyl halas ediler

²⁵Eý, doganlar, siz tekepbirlige ýüz urmaz ýaly, şu syrdan habarly bolmagyňyzy isleýäriň. Hudaý başga milletlerden saýlanlarynyň baryny halas edýänçä, käbir ysraýyllaryň ýüregi ýumşamaz. ²⁶⁻²⁷ Çünki tutuş ysraýyl halky hut şeýle halas ediler. Mukaddes Ýazgylarda hem şeýle ýazylgydyr:

«Men Ýakup nesliniň günälerini
bagyşlanymda,
olar bilen edýän ähtim, ine,
şudur:
Siondan Halasgär geler,
Ol Ýakup neslinden
hudaýsyzlygy aýrar».

²⁸Ysraýyl halky Hoş Habary kabul etmän, Hudaýa düşman boldy. Bu bolsa başga milletler, ýagny siziň üçin bähbitli boldy. Ýöne ysraýyl halky şonda-da Hudaýyň saýlap-seçen halkydyr. Hudaý olary ata-babalarynyň haky üçin söýýändir. ²⁹Çünki Hudaý beren peşgeşlerini yzyna almaýar, Öz çakylygyny ýatyrmaýar. ³⁰Siz hem birwagtlar Hudaýa tabyn dälidiňiz. Emma ysraýyllaryň bitabyňlygy arkaly Hudaýyň size merhemet edişi ýaly, ³¹olar-da size edilen merhemete ýetjek bolup, Hudaýa tabyn bolmaýarlar. ³²Çünki Hudaý hemmelere merhemet etmek üçin, hemmeleri bitabyňlygyň tussagy etdi.

³³Hudaýyň baýlygy, danalygy we bilim ummasyzdyr! Onuň hökümlerini kim düşündirip biler? Onuň ýollaryna kim akyl ýetirip biler?

³⁴«Rebbe kim akyl ýetirdi?

Kim Oňa maslahat berip bildi?

³⁵Hudaý bergili bolar ýaly, kim Oňa zat berdi?»

³⁶Hiç kim! Çünki bütin barlyk Hudaýdan bolup, Ol arkaly we Onuň üçindir!

Oňa baky şan-şöhrat bolsun! Omyň!

12-nji bap

Hudaý üçin ýaşamak

¹Şoňa görä-de, eý, doganlar, Hudaýyň merhemetiniň hatyrasy üçin size ýalbarýaryn: özüňizi Onuň halajak diri we mukaddes gurbanlygy hökmünde hödürleň. Şeýtseňiz, Hudaýyň huzurynda mynasyp tärde hyzmat etdigiňiz bolar.

²Bu dünýäniň ýörelgelerine uýgunlaşjak bolmaň. Tersine, pikirleriňizi tazeläp, özgeriň. Şeýtseňiz, Hudaýyň islegine düşümeği, ýagny Ony nämäniň hoşal edýändigini, nämäniň oňat we kämildigini bilmeği başarsyňyz.

³Özüme berlen merhemetden peýdalanyň, siziň hemmäňize şulary diýýäriň: özüňize ýokary baha bermäň. Tersine, Hudaýyň her kime beren imanyna görä özüňiz babatda sagdyn düşüňjeli boluň. ⁴Bedenimizi mysal hökmünde alalyň: ol bir bolsa-da, agzalary köpdür, hersiniň-de öz hyzmaty bardyr. ⁵Biz babatda hem şeýle: köp bolsak-da, Mesih arkaly bir bedendiris, onuň agzalary hökmünde biri-birimize baglydyrys. ⁶Bize berlen

merhemete görä, her birimiziň dürli ruhy peşgeşlerimiz bardyr. Şonuň üçin-de, kim pygamberlik peşgeşini alan bolsa, goý, özüne berlen imana görä pygamberlik etsin. ⁷Eger hyzmat bolsa, goý, hyzmat etsin; öwrediji bolsa, goý, öwretsin. ⁸Eger nesihatçy bolsa, nesihat bersin; mätäçlere haýyr-sahawat ediji bolsa, muny sahylyk bilen etsin. Eger baştutanlyk berlen bolsa, muny yhlas bilen ýerine ýetirsin, rehim-şepagat etmeklik berlen bolsa, muny göwünjeňlik bilen etsin.

Doganlyk söýgüsi

⁹Söýgiňiz ikiýüzli bolmasyn. Ýamanlygy ýigrenip, ýagşylyga ýapyşyň.

¹⁰Biri-biriňizi doganlyk söýgüsi bilen tüýs ýürekden söýüň. Biri-biriňizi hormatlap, başgalary özüňizden ýokary tutuň. ¹¹Yhlaşyňyz gowşamasyň, Mukaddes Ruhuň berýän hyjuwy bilen Rebbe hyzmat ediň. ¹²Umydyňyzyň bardygyna begeniň, muşakgatlara çydamly boluň, dogadilegde erjel boluň.

¹³Imandaky doganlaryňyz mätäçlik çekse, olara kömek beriň, myhmansöýer boluň. ¹⁴Özüňize azar berýänlere gargamaň, tersine, olar üçin ýagşylyk diläň. ¹⁵Şatlanýanlaryň şatlygyna şatlanyň, aglaýanlaryň agysyna aglaň.

¹⁶Biri-biriňiz bilen oňukly boluň. Tekepbir bolmaň, sada adamlar bilen dost boluň, özüňizi beýlekilerden akylyly saýmaň. ¹⁷Ýamanlyga ýamanlyk etmäň, tersine, hemmelere ýagşylyk etmäge ymtylyň. ¹⁸Oňardygyňyzdan hemmeler bilen parahat ýaşajak boluň. ¹⁹Eý, ezizlerim, özüňiz ar aljak bolmaň, muny Hudaýa tabşyryň. Sebäbi Reb: «Öç Meniňkidir, jezalandyrjak Men-

dirin» diýýär. ²⁰ Gaýtam Mukaddes Ýazgylarda ýazyylanlary berjaý ediň:

«Duşmanyň aç bolsa, oňa nan ber,
suwsan bolsa, suw ber.

Şonda onuň başyna köz
goýarsyň».

²¹ Ýamanlyk senden üstün gelmesin, tersine, ýagşylyk edip, ýamanlykdan üstün bol.

13-nji bap

Häkimiýete tabynlyk

¹ Her bir ynsan öz üstünden höküm sürýän häkimiýete tabyn bolsun, sebäbi Hudaý tarapyndan bolmadyk häkimiýet ýokdur. Höküm sürýän häkimiýetler Hudaý tarapyndan bellenenidir. ² Şoňa görä, häkimiýete garşy çykýan her kes Hudaýa garşy çykyp, jeza duçar bolar. ³ Ýagşy iş edýänler häkimiýet ýolbaşçylaryndan gorkmaýarlar. Olardan ýaman iş edýänler gorkýandyrlar. Häkimiýetden gorkman ýaşasyň gelýärimi? Ýagşy işleri et, şonda häkimiýet seni taryplar. ⁴ Sebäbi häkimiýet ýolbaşçysy seniň ýagşylygyň üçin Hudaýyň hyzmatkäridir. Ýaman iş edýän bolsaň, häkimiýet ýolbaşçysyndan gork, sebäbi ol gyljy ýöne ýere göterýän däldir. Ol Hudaýyň hyzmatkäridir, ýaman iş edeni jezalandyryp, Hudaýyň gazabyny onuň üstünden inderýändir. ⁵ Şoňa görä, diňe jeza duçar bolmak gorkusyndan däl, eýsem ynsabyňyzy päk saklamak üçin häkimiýete tabyn bolmalydyr. ⁶ Siz salgytlary hem şu sebäbe görä töleýänsiňiz. Sebäbi häkimiýet ýolbaşçylary öz borçlaryny berjaý etmek bilen, Hudaýa

hyzmat edýändirler. ⁷ Şoňa görä-de, her kese berilmelisini: salgyt bolsa – salgydy, gümrük bolsa – gümrügi, gorky bolsa – gorkyny, hormat bolsa – hormaty beriň.

Biri-biriňizi söýüň

⁸ Biri-biriňize söýgüden başga bergiňiz bolmasyn, sebäbi ýakynyny söýýän adam Musanyň Kanunyny berjaý edýändir. ⁹ Çünki «Zyna etme, adam öldürme, ogurlyk etme^a, başganyň zadyna göz dikme» diýen we başga buýruklaryň bary «Ýakynyňy özüňi söýüşüň ýaly söý» diýen buýrukda jemlenendir. ¹⁰ Ýakynyny söýýän adam oňa ýamanlyk edýän däldir. Şeýdip, başgalary söýýän adam Musanyň Kanunyny berjaý edýändir.

¹¹ Şonuň üçin-de, biri-biriňizi söýüp ýaşasň, häzir zamananyň nähilidigini bilýänsiňiz. Ukudan oýanmaly sagadymyz gelip ýetdi, sebäbi biziň halas bolmaly pursadymyz Isa Mesihe iman eden wagtymyzdakydan has golaýlandyr. ¹² Gije geçip, gündiz golaýlady. Şoňa görä tümlügiň işlerini goýbolsun edip, nuruň ýaraglaryny dakynalyň. ¹³ Keýpi-sapalyk, serhoşlyk, zynahorlyk, azgynlyk, görüplik, dawa-jenjel etmän, gündize ýaraşyan tärde edepli ýaşalyň. ¹⁴ Ynsan höwesleriňizi nädip kanagatlandyrypkan diýip oýlanmaň-da, gaýtam, Rebbimiz Isa Mesihe besleniň.

14-nji bap

Doganyňy ýazgarma

¹ Imany gowşagy onuň garaýyşlary barada jedelleşmezden kabul ediň. ² Mysal üçin, kâbirleriň imany hemme zady

^a 13:9 Kâbir golýazmalarda *ýalan şaýatlyk etme* diýen jümle hem bar.

iyümäge ygtyýar etse, käbirleriňki diňe gök önümleri iyümäge ygtyýar edýändir.

³Islendik tagamy iyip bilýän imanly iyümeyän imanla äsgermezlik etmesin; iyümeyän-de hemme zady iyýäni ýazgarmasyn, sebäbi Hudaý ony kabul edendir.

⁴Başga biriniň hyzmatkärini ýazgarar ýaly sen kimmişin?! Hyzmatkärini özüne buýrulanlary berjaý edip-etmändigini diňe onuň hojaýyny kesgitleýändir. Ýöne hyzmatkär özüne buýrulanlary berjaý edip biler, sebäbi onuň hojaýyny Rebdir, Ol hyzmatkärini kuwwatlandyrmagy başaryandyr.

⁵Käbir adamlar bir günü beýleki günlerden has wajyp saýýandyr, käbirleri bolsa hemme günleri deň görýändir. Goý, mundan beýlägem her kim öz ynanjyna görä pikir edibersin. ⁶Kim haýsydyr bir günü wajyp saýýan bolsa, muny Reb üçin saýýandyr. Kim hemme zady iyýän bolsa, Reb üçin iyýändir, sebäbi ol iyýän zatlary üçin Hudaýa şükür edýändir. Kim käbir zatlary iyümeyän bolsa, Rebbiň hatyrasy üçin iyümän, Hudaýa şükür edýändir. ⁷Hiç birimiz özümüz üçin ýaşayan dälidiris, hiç birimiz özümüz üçin ölyän dälidiris. ⁸Ýaşayan bolsak, Reb üçin ýaşayandyrys, ölyän bolsak, Reb üçin ölyändiris. Şoňa görä, ýaşasak-da, ölsek-de, Rebbe degişlidir. ⁹Sebäbi Isa Mesih ölüleriňde, dirileriň-de Rebbi bolmak üçin ölüp, direldi. ¹⁰Onda näme üçin käbirleriňiz öz doganyňyzy ýazgarýarsyňyz? Näme üçin käbirleriňiz öz doganyňyza äsgermezlik edýärsiňiz? Bizniň barymyz Hudaýyň ^ahöküm kürsüsiniň önünde durmaly dälmi näme? ¹¹Çünki Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylygydyr:

«Reb: „Öz barlygymdan ant içýärim,

her kes önümde dyz eper,

her bir dil Meni alkyşlar“ diýýär».

¹²Hawa, her birimiz Hudaýyň önünde özümüz üçin jogap bereris. ¹³Şoňa görä-de, biri-birimizi ýazgarmalyň. Gaýtam, doganymyzyň büdräp, ýykylmagyna sebäp bolýjak hereketlerden saklanmagyň pikirini edeliň.

¹⁴Men hiç bir zadyň öz-özünden haram dældigini bilýärim, Rebbim Isa Mesih hem meni bu babatda ynanýdyr. Ýöne kim haýsydyr bir zady haram saýýan bolsa, onuň üçin haramdyr. ¹⁵Eger sen doganyňy ynýdaýjak zady iyýän bolsaň, onda ony söýmedigiňdir. Iyýän tagamyň zerarly öz doganyňyň imanyny weýran etme, Isa Mesih onuň ugrunda öldi ahýryn.

¹⁶Şeýlelikde, ýagşy saýýan zatlaryňyz erbet gürrüňleriň döremegine sebäp bolmasyn. ¹⁷Çünki Hudaýyň Şalygy iýmek-içmek däl-de, Mukaddes Ruhun peşgeş berýän dogrulygy, parahatlygy we şatlygydyr. ¹⁸Kim Isa Mesihe şeýle hyzmat edýän bolsa, Hudaý hoşnut edip, adamlaryň hormatyna mynasypdyr. ¹⁹Şonuň üçin-de, parahatlyga, biri-birimizi imanda güýçlendirmäge ýardam etjek işleri etmäge dyrjaşalyň. ²⁰Haýsydyr bir tagam zerarly Hudaýyň işini weýran etmälini. Hemme zat tämizdir, ýöne doganyňyň imanda bütremegine sebäp bolýan zady iyýän adam nädogry edýändir. ²¹Et iýmek, şerap içmek ýa-da haýsydyr başga bir zat doganyňyň bütremegine sebäp bolýan bolsa, olary etmezlik ýagşydyr. ²²Iýip-içmeklik baradaky ynançlaryňy diňe özüň we Hudaý bilsin.

^a 14:10 *Hudaýyň* – käbir golýazmalarda *Mesih*niň.

Öz ynanjyna görä hereket edip, öz-özünü ýazgarmaýan adam bagtlydyr. ²³Iýip-de, öz iýýäni barada şübhelenýän adam eýýäm höküm edilendir, sebäbi ol öz imanyna görä hereket edýän däldir. Imana görä edilmedik zat günädir. ^a

15-nji bap

Ylalaşykly boluň

¹Biz, imany güýçlüler, diňe öz göwnümüzden turjak bolmaly däl-de, gaýtam, imany gowşaklaryň ejizliklerine geçirimli bolmalydyrys. ²Biziň her birimiz öz ýakynynyň imanyny güýçlendirjek zatlaryň pikirini edip, onuň göwnünden turmalydyrys. ³Sebäbi «Saňa dil ýetirýänleriň gepi başyma indi» diýip ýazylyşy ýaly, hatda Isa Mesih hem Öz göwnünden turjak bolan däldir. ⁴Mukaddes Ýazgylarda ýazylanlaryň bary bize taglym öwretmek üçin ýazylandyr. Biz Mukaddes Ýazgylar arkaly sabyr-takatly bolmagy öwrenýäris, olaryň berýän tesselişi arkaly umytdyrys. ⁵⁻⁶Isa Mesihe eýerip, Onuň Atasy bolan Hudaýymyzy bir ýürekden we biragyzdan şöhratlandyryp bileriňiz ýaly, goý, sabyrlylygyň we teselliniň gözbaşy bolan Hudaý size agzybirlilik bersin. ⁷Şoňa görä-de, Hudaýy şöhratlandyrmak üçin, Isa Mesih sizi nähili kabul eden bolsa, siz-de biri-biriňizi şonuň ýaly kabul ediň. ⁸Çünki Isa Mesih Hudaýyň sadyklygyny aýan edip, ata-babalara berlen wadanyň berjaý bolmagy üçin ýahudylaryň hyzmatkäri boldy. ⁹Hawa, Isa Mesih muny ýahudy dällemiň hem Hudaýy Onuň merhemeti üçin

şöhratlandyrsynlar diýip etdi. Çünki Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylygydyr:

«Munuň üçin milletler arasynda
Seni alkyşlaryn,
men Seniň adyňa nagma aýdaryn».

¹⁰ «Onuň halky bilen şatlanyň, eý,
halklar!»

diýip hem ýazylygydyr.

¹¹ «Rebbi şöhratlandyryň, ähli
milletler!

Oňa alkyş aýdyň, eý, ähli halklar!»
diýip hem ýazylygydyr.

¹²Işaya pygamberiň kitabynda hem şeýle ýazylygydyr:

«Ýyşayyň Köki peýda bolar,
Ol halklara Hökümdar bolar,
milletler Oňa umyt baglar».

¹³Mukaddes Ruhun güýji bilen umydyňyzyň artmagy üçin, umydyň gözbaşy bolan Hudaý imanyňyz arkaly, goý, sizi şatlykdan we parahatlykdan pürepür etsin.

Pawlus öz resullygy barada aýdýar

¹⁴Eý, doganlarym! Men siziň ýagşylykdan doludygynyza, hemme zady bilýändiginize, biri-biriňize öwüt bermegi başaryandygynyza berk ynanýaryn.

¹⁵Ýöne şonda-da, size käbir zatlary ýatlatmak üçin, şu hatymyň kä ýerini batyrgaýlyk bilen ýazdym. Çünki Hudaý maňa merhemet edip, ¹⁶meni Isa Mesihiň hyzmatkäri hökmünde başga milletleriň arasyna iberdi. Men olara Hoş Habary wagyz edip, öz ruhanylyk borjumu berjaý edýärim. Şeýdip, bu milletler Mukaddes Ruh arkaly Hudaýyň mukaddes halky we Onuň halaýan sadakasy bolar. ¹⁷Şoňa görä, busanaýsam-da, diňe Isa Mesih arkaly

^a **14:23** Käbir golýazmalaryň şu babynda 24-nji aýatdan 26-njy aýada çenli hem bar. Beýleki golýazmalarda olar 16-njy bap 25-nji aýatdan 27-nji aýatlara çenli duş gelýär.

Hudaýa hyzmat edýändigime buýsanaryn. ¹⁸Hawa, muny batyrçaýlyk bilen diýýäriň, sebäbi başga milletleriň Hudaýa tabyn bolmagy üçin, Isa Mesihniň özüm arkaly eden işleri barada aýdýandyryn. Ol muny sözde we işde, ¹⁹alamatlar, mugjyzalar we Mukaddes Ruhniň güýji arkaly amal etdi. Şeýlelikde, men Iýerusalimden Illiriýa welaýatyna çenli aýlanyp, Isa Mesih baradaky Hoş Habary doly ýaýratdym. ²⁰Meniň göwün arzuwym başga biriniň tutan binýadynyň üstünde gurman, Mesihniň ady heniz eşidilmedik ýerlerde Hoş Habary wagyz etmektir. ²¹Çünki Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylydyr:

«Ondan habarsyz bolanlar Ony görerler,
Ol hakda eşitmedikler indi düşünerler».

²²Ençeme gezek synanyşandygyma garamazdan, hut şu hyzmatym sebäpli siziň ýanyňyza köpden bäri baryp-da bilmedim.

Pawlus Rime gitmäge niýetlenýür

²³Indi bolsa bu sebitlerdäki işimi tamamladym. Men köp ýyllardan bäri size barmagy arzuw edendigim üçin, ²⁴Ispaniýa barýarkam ýanyňyza sowlup geçerin. Az salymlyk bolsa-da, siziň bilen didarlaşanymdan soň, ýol şaýymy tutup, meni ýola salarsyňyz diýen umydym bar. ²⁵Häzir bolsa Hudaýyň halkyna hyzmat etmek üçin Iýerusalime barýaryn, ²⁶sebäbi Makedoniýadaky we Ahaýadaky ýygnaqlar Iýerusalimdäki ýygnağyň mätäçlerine maddy kömegini ihermegi makul gördüler. ²⁷Hawa, olar muny göwünjeňlik bilen etdiler, aslynda olar şeýle-de etmelidiler. Çünki ýahudy imanlylar başga halklar

bilen öz ruhy patalaryny paýlaşdylar. Şoňa görä-de, başga halklar hem öz gezeginde olara maddy mätäçliklerinde kömek bermäge borçludylar. ²⁸Men olaryň maddy kömegini Iýerusalime ýetirip, bu işi bitirenimden soň, siziň üstüňiz bilen Ispaniýa ugramakçy. ²⁹Siziň ýanyňyza baranymda bolsa, bilelikde geçirjek wagtymyzy Isa Mesihniň boldan-bol ýaljakadygyna ynanyaryn.

³⁰Eý, doganlar, Rebbimiz Isa Mesihniň we Mukaddes Ruhniň söýgüsiniň hatyrasyna ýalbarýaryn: meniň üçin Hudaýa doga-dileg etmek bilen, meniň göreşime goşulyň. ³¹Hawa, Ýahudyýadaky imanlylaryň maňa zyýan ýetirmezligi üçin, Hudaýyň şol ýerdäki halky tarapyndan Iýerusalimdäki hyzmatymyň kabul edilmegi üçin Hudaýa doga-dileg ediň. ³²Onsoň, Hudaý ýol berse, ýanyňyza şatlyk bilen baryp, siziň bilen biraz dynç alaryn. ³³Parahatlyk Hudaýy, goý, siziň baryňyza ýar bolsun! Omyň!

16-njy bap

Soňky salamlar

¹Kenhreýadaky ýygnağyň hyzmatçysy aýal doganymyz Fibini size tabşyryaryn. ²Ony Rebbimiziň haky üçin, imanlylara gelişýän tärde myhman alyň, ähli mätäçliklerinde kömek beriň. Çünki ol köplere, şol sanda maňa-da ençeme gezek kömek etdi.

³Isa Mesihe hyzmat edýän işdeşlerim Priska^a we Akila salam aýdyň. ⁴Olar meniň üçin öz janlaryny howp astyna saldylar; olara diňe men däl, başga milletlerden bolan ýygnaqlar hem

^a **16:3 Priska** – bu Priskillanyň beýleki ady.

minnetdardyrlar. ⁵Olaryň öýünde ýygnanýan ýygnaga-da salam aýdyň. Eziz dostum Epenete hem salam aýdyň; ol Aziýa welaýatyndakylaryň arasynda ilkinji bolup Isa Mesihe iman etdi. ⁶Siziň üçin arman-ýadaman zähmet çeken Merýeme salam aýdyň. ⁷Meniň bilen tussaglykda bolan tiredeşlerim Andronik bilen Ýuniýa salam aýdyň. Olar resullaryň arasynda abraý gazanyp, Mesihe menden öň iman edipdiler. ⁸Reb arkaly eziz dostum bolan Ompliýata salam aýdyň. ⁹Isa Mesihe hyzmat edýän işdeşlerim Urbana, eziz dostum Ystaha salam aýdyň.

¹⁰Mesihniň sadyk şägirdi Apelä salam aýdyň. Aristobulyň öý-içersine hem salam aýdyň.

¹¹Tiredeşim Hirodiýuna salam aýdyň. Narkusyň içersinden Rebbe iman edýänlere salam aýdyň. ¹²Reb üçin arman-ýadaman zähmet çekýän aýal doganlarymyz Trufaýyna we Trufosa salam aýdyň. Reb üçin köp zähmet çekýän eziz aýal doganymyz Perse hem salam aýdyň. ¹³Reb tarapyndan saýlanyp-seçilen imandaky doganym Rufusa we onuň enesine salam aýdyň. Rufusyň enesi maňa-da hut öz ogly ýaly garaýar. ¹⁴Asinkrite, Flegona, Hermese, Patroba, Hermä we olaryň ýanyndaky doganlara salam aýdyň. ¹⁵Filologa, Ýuliýa, Olimpa, Nereýe, onuň aýal doganyna we olaryň ýanyndaky Hudaý halkynyň baryna salam aýdyň. ¹⁶Biri-biriňizi mähirli oğşap salamlaşyň. Isa Mesihe degişli bolan ýygnaclaryň bary size salam iberýär.

¹⁷Eý, doganlar, size öwredilen taglymata garşy çykyp, arañaýzda agzalalyklary

döredýänlerden, imanyňyza böwet bolýanlardan ägä boluň diýip ýalbarýaryn. Şeýle adamlardan gaça duruň. ¹⁸Çünki olar Rebbimiz Isa Mesihe däl-de, öz gara garynlaryna hyzmat edýändirler. Olar süýji sözler we ýaranjaňlyk bilen gepläp, sada adamlary aldawa salýandyrlar. ¹⁹Siziň tabynlygyňyz hemmelere mälimdir. Men siziň şeýledigiňize biçak begenýärim, ýöne siziň ýagşyny ýamandan aýdyň saýgarar ýaly paýhasly bolmagyňyzy, ýamanlyga ýanaşmazlygyňyzy isleýärim. ²⁰Parahatlygyň gözbaşy bolan Hudaý bolsa tiz wagtda şeýtany aýaklaryňyzyň astynda mynjyradar. Goý, Rebbimiz Isa Mesihiň merhemeti size ýar bolsun! ²¹Işdeşim Timoteos, tiredeşim Lukiý, Ýason we Sosipater dagy size salam ýollaýarlar. ²²Bu haty kagyza ýazyp oturan men Tertiy Rebbe iman edýän doganyňyz hökmünde size salam ýollaýaryn.

²³Men Pawlusy myhman alyp, ýygnaklary öz öýünde geçirmäge mümkinçilik döreden Gaýus size salam ýollaýar. Şaheriň gaznaçysy Erast we doganymyz Kuwart size salam ýollaýar. ^a ²⁵Meniň wagyz edýän Hoş Habaryma, ýagny Isa Mesih baradaky taglymata ynanan sizi imanda berkitmegi başaryan Hudaýa şan-şöhret bolsun! Bu Hoş Habar ençeme asyrlaryň dowamynda ýaşyryn saklanyp, indi aýan edilen bir syrдыr. ²⁶Hawa, bu Hoş Habar aýan boldy. Ol ähli milletleriň baky Hudaýyň emrine görä Oňa tabyn bolmagy üçin pygamberleriň ýazgylary arkaly aýan edildi. ²⁷Dana we ýeke-täk Hudaýa Isa Mesih arkaly baky şan-şöhret bolsun! Omyň! ^b

^a **16:23** Käbir golýazmalarda 24-nji aýat duş gelýär: *Rebbimiz Isa Mesihiň merhemeti siziň ähliňize ýar bolsun! Omyň!*

^b **16:27** 25 – 27-nji aýatlar käbir golýazmalarda ýok. Olar beýleki golýazmalarda 14-nji bap 23-nji aýatdan soň gelýär.

